z lodního denníku obsahujícího vylíčení všech událostí na moři ve spojení s výpovědí svědků. Námořský protest jest tedy důkazem pro věčnou paměť. Podkladem jeho jest lodní denník, který tvoří důkaz o všech událostech na moři se přihodivších, je-li v zákonné formě veden, jsa sice jen propria scriptura — avšak v řízení průkazním má přes to zvláštní svoji důležitost.

II. Zavázán ku vykonání námořského protestu za účelem konstatování námořských úrazů jest pán lodi se svými důstojníky a mužstvem na onom místě, do kterého přijdou; jest to opatření všem zákonům námořským společné a rozdíly jsou jen co do osoby, která oprávněna jest vykonati námořský protest, a co do času, ve kterém protest podán býti má. Za lhůtu určena jest téměř všude doba 24 hodin, jen v Hamburgu a Lübecku ustanovena jest doba 3 dnů. Rakouský zákon námořní rozeznává ohlášení (appurtamento) od vlastního složení (deposizione) námořského protestu. Ohlášení učiniti má kapitán do 24 hodin po svém příjezdu a sice v tuzemsku u námořního soudu nebo, kde ho není, u místního soudu, v cizozemsku u rak. konsulátu s vydáním denníku.

III. Řízení soudní.

Výkon námořského protestu v nehodách námořských přísluší v tuzemsku soudům okresním (§ 49 jur. nor.). Má-li býti protest vykonán v cizozemsku, ustanovuje § 45 čl. III. editto politico di navigazione ze dne 25. dubna 1774, že má kapitán nebo patron učiniti popis nehody (prova di fortuna) v nejbližším místě, kam přirazí, má se k tomu konci obrátiti na konsula nebo místokonsula a tam předsevzíti zmíněné jednání. Není-li v místě tom konsula nebo místokonsula, má podati důkaz o vytrpěné nehodě námořské u příslušného magistrátu (místního nebo městského soudu), a není-li ho, před kteroukoli veřejnou nebo práva znalou osobou. Soud pak má na ohlášení obeslati pána lodi a ostatní osoby, jichž výpověď za nutnou pokládá, má osoby ty přísežně vyslechnouti ve formě výslechu svědeckého o okolnostech v denníku obsažených, při čemž naléhati dlužno na vysvětlení všech odporů a nejasností. Kromě pána lodi vyslýcháni mají být jmenovitě lodní důstojníci, mužstvo a cestující, a nový výslech dlužno vykonati, žádají-li bližšího vysvětlení pozdější okolnosti. Výsledek výslechu, který se poznamená v lodním denníku, sděliti jest ihned soudu. Tato zákonitě provedená prova di fortuna činí v tuzemsku plný důkaz o skutečnostech v ní udaných, avšak odvod nikterak vyloučen není. Pán lodi zodpověděn jest za to, že jeho vinou opomenut byl výkon námořského protestu (zjištění); příhody na cestě protestem nekonstatované mohou pak dokázány býti jedině cestou sporu. Zahynul-li pán lodi, vykoná se zjištění s lodními důstojníky nebo s mužstvem. Pokud důkaz větším nebo menším počtem svědectví se utvrzuje nebo seslabuje, zůstaveno jest volnému uvážení soudcovu, při čemž ovšem nejprve přihlédnouti sluší k té okolnosti, zdaž výpovědi pána lodi, mužstva a ostatních svědků shodují se v podstatných bodech s poznámkami v lodním denníku. Osoby, které mají být vyslýchány, sluší vzíti ve přísahu.

Protest směnečný.

I. Pojem.

Výrazem »protest« naznačuje se, že účastník směnečný výslovně si chce ohraditi naproti určitým škodlivým následkům práva svá, která mu ze směnky vzešla. Protest směnečný jest veřejná listina sepsaná ve

formě zákonem předepsané, kterouž se má konstatovati jednání související se směnkou a výsledek jeho; má tedy protest směnečný poskytovati důkaz o tom, že směnečný interesent splnil též veškery podmínky, kteréž předepisuje řád směnečný k zachování práva směnečného nebo k nabytí práva regresního. Avšak listina protestní není toliko průvodním prostředkem, nýbrž slavnostním (solemním) aktem nezbytným k žalovatelnosti regresního nároku směnečného, jest jedinkým prostředkem, jímž se konstatuje presentace a nezaplacení.

II. Druhy protestu.

1. Protest pro nepřijetí (směnky): Pravidlem oprávněn jest toliko majitel směnky, nikoli však povinen, učiniti protest pro nepřijetí; avšak jest k tomu povinen,

a) nepřijal-li trasát směnku znějící na určitou dobu po viděné (čl. 19 a 20 sm. ř.);

b) bylo-li při takovýchto směnkách odepřeno datování;

c) předepsal-li vydatel domicilované směnky (vydané) presentaci ku přijetí a přijetí nelze docíliti (čl. 24 odst. 2 sm. ř.);

d) nepřijme-li se směnka vůbec nebo přijme-li se jen za jistých obmezení nebo na obnos menší, jest nezbytno učiniti protest, aby bylo možno žádati za jistotu (čl. 25 sm. ř.);

e) protest pro nepřijetí jest podmínkou platného čestného přijetí na osvědčení, že majitel směnky žádal adresáta z nouze za přijetí (čl. 56 sm. ř.);

f) trasát má učiniti protest pro nepřijetí i proti adrese z nouze znějící na místo platební, chce-li majitel směnky zachovati si regres na zjištění.

2. Protest pro nezaplacení: Pravidlem oprávněn jest sice, nikoli však povinen, majitel směnky k zachování směnečného práva učiniti protest proti akceptantovi; jest k tomu však povinen:

a) chce-li si proti předchůdcům uhájiti směnečného práva regresního v případu, že by placení bylo odepřeno nebo částečně nabízeno;

b) při směnkách domicilovaných musí býti protest učiněn, i když se ku platnosti nepřivádí směnečné právo regresní. Jakmile není domiciát v době splatnosti směnečným věřitelem, nemá průchodu zásada, že k zachování směnečného nároku naproti akceptantovi směnky vydané a naproti vydateli směnky vlastní není potřebí protestu v místě platebním (plen. rozh. ze dne 9. července 1872, časop. »Jur. Bl.« č. 75). Protestu není však potřebí při domicilované směnce, na které není domiciliát jmenován (rozh. ze dne 17. listopadu 1886). Protest nutno učiniti proti akceptantovi domicilované směnky, který jest v době placení v konkursu (rozh. ze dne 16. května 1854);

c) protest pro neplacení jest podmínkou platného čestného placení (čl. 63 sm. ř.).

3. Zjišťovací protest: Čl. 29. sm. ř. vytýká případy, ve kterých učiniti jest protest zjišťovací a to:

a) byla-li sice směnka úplně nebo částečně přijata, potom však zahájen konkurs o jmění akceptantově;

b) nebo zastaví li akceptant platy, nebo po vydání směnky vede se bezvýsledně na jeho jmění exekuce.

V těchto případech lze žádati na akceptantovi jistotu a není-li jím poskytnuta, musí býti učiněn protest pro odepřené zajištění.

4. Protest intervenční:

a) Protest intervenční učiněn býti musí o skutečnosti, že někdo čestně přijal směnku, avšak není zvláštního protestu intervenčního, nýbrž čl. 58 sm. ř. stanoví, že čestný akceptant povinen jest dáti v dodatku ku protestu poznamenati, že přijetí bylo čestné.

b) Při čestném placení musí majitel směnky předložiti směnku všechněm nuzným adresám a čestnému příjemci, zní-li čestný akcept na místo platební, a výsledek musí býti poznamenán v protestu pro nezaplacení nebo v dodatku k němu (čl. 62. odst. 1.).

5. Protest pro nevydání originálu nebo duplikátu směnky. Protestem tímto má býti zjištěno, že původní směnka, pokud se týká, duplikát její nebyl vydán schovatelem, ačkoli oprávněným způsobem vyzván byl, aby je vydal (čl. 69 a 72 sm. ř.).

6. Protest pro nevydání duplikátu směnky může býti učiněn, zpečuje-li se vydatel směnky vyhotoviti duplikáty směnky nebo neopětuje-li indosant indosaci na duplikátu (čl. 66 sm. ř.).

7. Protest o nepřítomnosti jest protest, při kterém konstatuje se okolnost, že nelze vypátrati obchodní místnost nebo byt trasáta, jemuž se měla směnka presentovati ku přijetí nebo ku placení (čl. 91 odst. 2 sm. ř.).

III. Obsah a forma protestu:

1. Listina protestní má pravidelně nadpis »Směnečný protest«; to však není její podstatnou náležitostí.

2. V dalším vyznačují se ony osoby nebo firmy, k jichž žádosti protest se činí. Žadatel může též již dříve směnku rubopisem (indosamentem) převésti na jiného, pokud opatřen byl plnou mocí tohoto jiného, třeba v protestu nebyl označen jako plnomocník jeho (rozh. ze dne 22. května 1862).

3. Jméno a firma osoby, proti níž se protest činí.

4. Žádost k osobě, proti níž se protest činí, odpověď její nebo poznámka, že nijaké odpovědi nedala, nebo poznámka, že nebylo možno ji zastihnouti. Nikdo však není povinen mluviti a odpovídati notáři (viz též dv. dek. ze dne 22. července 1788 č. 165).

5. Udání místa, kalendářního dne, měsíce a roku, kdy notář vyzvání učinil nebo bezvýsledně se o to pokusil.

6. Doslovný opis směnky nebo kopie a všechny indosace a poznámky na ní učiněné, aby se zjistila totožnost směnky praesentované a protestované.

7. Jde-li o čestné přijetí nebo o čestné placení, udati jest, za koho a jak bylo nabídnuto neb učiněno.

8. Nezbytným jest dále též podpis notáře neb soudního úředníka, který protest sepsal, a úřední pečeť. Není při tom potřebí však přítomnosti svědků nebo zapisovatele. Dlužno li směnečné plnění žádati na více osobách, vyhledává se o všech vyzváních těchto toliko jediná listina protestní (čl. 89).

IV. Lhůta, ve které jest učiniti protest směnečný:

Protest pro nezaplacení učiniti se má v den splatnosti; nejdéle musí se však státi druhého všedního dne po dnu splatnosti (čl. 41 sm. ř.). Je-li směnka splatna v neděli nebo o všeobecný svátek, jest nejbližší všední

den dnem platnosti (čl. 92 sm. ř.). Lhůta, ve které se musí protest učiniti, a právní následky obmeškání včasného protestu při směnce v tuzemsku vydané, ale v cizozemsku splatné, posuzují se dle práva rakouského (rozh. ze dne 25. února 1875).

V. Právo poplatkové.

Za každý protest jest zapraviti poplatek kolkový 1 zl., poplatek notáři příslušející činí při hodnotě do 200 zl. 1 zl., při hodnotě od 200 zl. do 1000 zl. 2 zl., od 1000—4000 zl. 3 zl., nad 4000 zl. 4 zl, kromě toho za každou presentaci nuzné adresy 40 kr.

Protidůkaz viz Důkaz.

Protipohledávky viz Pohledávky a Kompensace.

Protokoly poradní viz Protokoly soudní.

Protokoly soudní.

I. Pojem.

Protokolem soudním nazývá se listina v určité formě zřízená, kterou se obsah i forma soudního jednání zjistiti má.

II. Účel a přípustnost.

Účel soudních protokolů jest v podstatě dvojí:

Buď mají podati obraz o úkonech před soudem prováděných tvořících součást jistého řízení soudního, nebo mají nahraditi písemné podání soudní t. j. mají kodifikovati prohlášení stran nebo jiných účastníků, jež z důvodů procesuálných k vědomosti soudu přivoděna býti mají (na př. návrhy, oznámení bydliště svědků, jmenování auktora a p.).

Ve funkci své prvnější objevují se protokoly jako zjištění obsahu a formy jednání soudce nebo soudních zřízenců (na př. soudního sluhy jako orgánu výkonného) sloužící k tomu, aby materiál předvedený buď pro pozdější potřebu téhož soudu (na př. při odročení roku) nebo pro potřebu instance vyšší (při prostředcích opravných) nebo i pro účastníky soukromé (na př. protokol o uzavřeném smíru) byl zachován, aby výsledky důkazů soudem provedených na jisto byly postaveny (na př. protokoly o výslechu svědků, znalců, soudním ohledáním a p.), aby práva tím kterým úkonem soudním založená byla listinně zjištěna (na př. protokol o upravení soudních hranic, o zabavení movitosti a p.), nebo aby vůbec výsledky soudního šetření byly pro další potřebu kodifikovány (na př. protokol o inventuře pozůstalostní, protokoly o trestním vyšetřování a p.).

Důležitost protokolů podání nahražujících objevuje se obzvláště v řízení nesporném a trestním, kdy všecka přednesení a všecky návrhy, zahrnuje v to i opravné prostředky, protokolárně lze činiti, jakož i v řízení exekučním, jež v § 53 všeobecnou možnost uznává, všecky návrhy i všecka oznámení jak u soudů okresních, tak i sborových do protokolu podati.

Pokud jde o řízení sporné, mohou strany vůbec jen před soudy okresními a jen když nejsou zastupovány advokáty, podání svá zejména i rekurs do protokolu učiniti (§§ 434, 520 odst. 2. c. ř. s.); odvolání a prohlášení o odvolání lze však u soudů okresních jen tenkráte protokolárně vznésti, když v místě soudu ani dva advokáti svého sídla nemají (§§ 465 odst. 2. a 468 odst. 2. c. ř. s.).

Při soudech sborových jest možnost protokolárního přednesení návrhů mimo ústní jednání činěných obmezena na sporé výjimky. Srv. o tom článek »Podání«.